

توسعه اجتماعی و سطح سرویس دهی ترابری شهر سنندج

فرزین فاروقی

استادیار گروه عمران، دانشکده مهندسی، دانشگاه کردستان

f.faroooghi@uok.ac.ir

خلاصه

شهر سنندج با محدودیت فیزیکی، از رشد شدید جمعیتی برخوردار بوده، افزایش سفر افراد در ساعات اوج موجب مشکلات عدیده‌ای برای مسافری و تردد آنها شده است. در این مطالعات، ویژگیهای اجتماعی- ترابری شهر و تخمین تعداد سفر افراد و وسایل نقلیه چند ناحیه بررسی، روابط رگرسیونی سفر تولیدی بر حسب پارامترهای موثر تخمین زده شده و همچنین درصد تمایل استفاده شهروندان از اتوبوس و تاکسی بر حسب هزینه، زمان‌های انتظار و سفر به کمک روش برآورد سریع سفر تعیین شده است. نتایج مهم مطالعات نشان دهنده رشد سریع خودرو شخصی، استفاده بیشینه ترابری نیمه همگانی، بیشینه زمان سفر و سطح پائین سرویس دهی ترابری جمعی، کمبود و نبود ترابری نیمه جمعی در اوج تردد است. بخشی از مشکلات با مدیریت صحیح منابع موجود و بخشی با سرمایه گذاری و تغییر الگوی اشتغال قابل اصلاح بوده و عدم پیشگیری سریع، افزایش روز افزون چالش‌های ترافیکی، زیست محیطی و سلامت جامعه را به همراه دارد.

کلمات کلیدی: سنندج، سفر، توسعه، ترابری، جمعیت.

۱. مقدمه

جابجایی انسان با ترابری موتوری بخش تفکیک ناپذیر اجزاء زندگی شهری را به خود اختصاص داده، روز به روز بر تقاضای سفرها افزوده و مشکلات عدیده‌ای را برای مجریان و استفاده کنندگان آن فراهم کرده است [۲،۱]. ساختار فیزیکی و پتانسیل اقتصادی شهر و استفاده از سیستم‌های ارتباطات از راه دور در فراهم نمودن شرایط کمی و کیفی سیستم‌های حمل و نقلی اجتناب ناپذیر است [۳]. در کشورهای توسعه یافته مطالعات حمل و نقلی قدمت دیرینه‌ای داشته و زیر ساخت‌های آنها با برنامه‌ریزی کامل، سرمایه‌گذاری قابل توجه به شکل نسبتاً ایده‌آلی نیازهای شهروندان را تامین کرده است. با این وجود، به منظور دستیابی به سیستم‌های نوین تر حمل و نقلی، کاهش زمان سفر، کاهش مصرف انرژی، افزایش ایمنی و راحتی، کاهش هزینه، سازگاری با پارامترهای زیست محیطی و در یک کلام دستیابی به توسعه پایدار همه جانبه حمل و نقلی، تحقیقات گسترده‌تری ادامه دارد [۴،۵،۶].

یکی از این نظریات کاهش شدید نیاز انسان به جابجایی در نتیجه استفاده از تکنولوژیهای الکترونیکی است که موجب شده بخش غالب فعالیتهای آموزشی، کاری و خرید افراد در محل زندگی آنها ممکن شود [۳]. برای این منظور سیستم‌های ارتباط از راه دور، بی سیم، انرژی‌های نوین، تجارت الکترونیکی، رسانه‌های جدید، تکنولوژی اطلاعاتی، سیستم‌های هوشمند حمل و نقلی، تکنولوژی مدیریت زنجیره‌ای کالا نقش موثری را ایفا می‌کنند [۷]. این شرایط کاهش قابل توجه سفر شهری را فراهم کرده، لیکن رشد قابل توجه جمعیت، افزایش رفاه و نیاز به انتقال کالا و توسعه جغرافیایی شهرها، جابجایی مسافر و بار را به شدت افزایش داده و نه تنها استفاده از وسایل حمل و نقلی و تعداد آنها محدود نشده بلکه افزایش عرضه مطابق تقاضا و نیازهای جدید، اجتناب ناپذیر خواهد بود [۸].

در کشور ما بیش از نیم قرن از شکل‌گیری شهرهای جدید می‌گذرد و در چند دهه اخیر سرعت آن در مقایسه با شهرهای توسعه یافته بسیار سریع‌تر بوده است. همزمان با توسعه شهر، مطالعه توسعه ترابری بسیار کند بوده و یا مطالعات مربوطه با تاخیر و دقت کمتری انجام و غالباً طرح جامع حمل و نقلی در کلان شهرهای کشور انجام شده است [۶،۹]. به منظور شناخت شرایط کیفی و کمی سیستم حمل و نقلی کشور ضروری است، وضعیت جمعیتی و امکانات سخت افزاری موجود را بررسی کرده و با شرایط مناسب و ایده‌آل آن ارزیابی کرد [۱۰]. همچنین می‌توان شرایط موجود را با وضعیت آن در کشورهای توسعه یافته که از سیستم‌های حمل و نقلی با توسعه پایدار و یا نسبتاً پایداری برخوردارند، مقایسه کرد [۱۱]. دامنه گسترده‌ای از عوامل جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در روند توسعه سیستم‌های حمل و نقلی موثر بوده و ضروری است شرایط کنونی و آینده فاکتورهایی چون جمعیت، بهداشت، روند توسعه وسایل حمل و نقل موتوری، حمل و نقل همگانی و شخصی در سیاست‌ها و استراتژی‌ها مد نظر قرار